

Alp 2164
Larch.

LIETUVOS
NACIONALINĖ
L. MAŽVYDO
BIBLIOTEKA

mpkšlas menas literatūra

DRAUGAS

ANTROJI DALIS / 1984
KOVO MĖN. 31 d. / MARCH 31, 1984
PART TWO - Nr. 65(13)

Šiame numeryje:

- Prie Jurgio Baltrušaičio charakteristikos.
- „Vertimai praplečia tautos akiratį“ — pokalbis su vertėju Povilu Gaučiu.
- Antano Miškinio eilėraščiai.
- „O man rašant sudreba pirštai“ — poetui Antanui Miškinui mirus.
- Lietuvių tautodailės instituto paroda.
- Garbės medaliai ekslibrių bienalėje — Henrietai Vepštienei ir Vytautui O. Virkau.
- Chicagos teatruose.

Kertinė Parastė

Prie Jurgio Baltrušaičio charakteristikos

Jurgis Baltrušaitis pažįstas kaip save atsimeņu. Nuo savo žaliųjų vaikystės dienų, Julius Aichenvaldas, 1913 metais — filosofas ir mistikas, „dostojevskinkas“ Rozanovas. Savo plačiais vertinimais gėrbė Jurgio Baltrušaičio genijų B. Sruoga, J. Keliuotis, J. Aistis, ir kiti. Lietuviai lieti labiau lietuviškais prieškarinėse rusų literatūroje. Imponavo ir žavėjo neiškraipytas keturskiamenis lietuviškas vardas rusų žurnalų ir knygų puslapiuose: JURGIS BALTRUŠAITIS.

Taip poetas pasirašydavo ir skandinavų prozininkų vertimus. Dailias knygas, jo versta iš švedų ir norvegų kalbų, šimto tūkstančių egzempliorių tiražu spaudė savaitraštis *Niva*, populiariausias ano meto žurnalas imperinėje Rusijoje. Juk dėl Jurgio Baltrušaičio vertimų susiformavo Rusijoje Knut Hamsuno kultas...

Pokario periodu jis mums pagaliau pasidarė savas, o kūrės rusų kalba jis buvo tik homo lituanus, ir rusai vadino jį „niūriuojū lietuviu“. Jo vardo, egzotiško rusų ausiai, skambesys, matyt, rėšosi su Skandinavijos fjordų nuotakomis — juk Jurgis Baltrušaitis supažindino rusus su skandinaviško gamtovaizdžio rūštybe. Jis buvo galbūt pirmasis lietuvis literatas, tvirtai įžengęs į europinį literatūrinį elitą, turėjęs bičiulių pasauliui žinomų vardų drauge. Jis priklausė anuomet labai madingai literatūrinei srovei, iš kurios daug laukta; jis buvo simbolistas. Pagal pirmąją jo pavardės raidę, „B“, jį rikiavo su Bloku, Briusovu, Bielyj, Balmontu. Tai buvo ano meto rusų modernios literatūros avangardas. Rusų literatūros didikai. Galima spėti, jeigu pasaulio istorijos įvykiai nebūtų nuriudėję katastrofų bedugnę, Jurgis Baltrušaitis būtų galėjęs iškilti kaip Nobelio literatūros premijos laureatas.

Jurgis Baltrušaitis mirė Paryžiuje 1944 metais sausio 3 d. Jo kūryba pastoviai traukė garsių rusų literatūrinių

„Vertimai praplečia tautos akiratį...“

Pokalbis su vertėju Povilu Gaučiu

— Sveikiname su *Jums nesenai suteikta Brazilų meno kritikų draugijos premija už brazilų naujosios poezijos antologiją „Lianų liepsna“*. Gal sutiktumėte mūsų skaitytojams apie šią draugiją ir premijos pobūdį šiek tiek papasakoti?

— Šiuo metu Brazilų meno kritikų draugija turi apie 200 narių. Ją sudaro atskirų meno šakų atstovai, kaip, pavyzdžiui, beletristai, poetai, kritikai, literatūros istorikai, tapytojai, skulptoriai, architektai, muzikai. Draugija yra daugiau kaip 100 metų senumo, buvo įsteigta 1878 m. Premija ne piniginė. Medalis ir diplomai. Skiriama kasmet už geriausią brazilų literatūros veikalą vertimą į svetimą kalbą arba už filmą apie Brazilijos gyvenimą ar muzikinį kūrinių, susietą su Brazilija. 1983 m. premija paskirta lietuviui, 1982 ji buvo suteikta japonui, 1981 — argentiniečiui, 1980 — vokiečiui. Premiją skiriančiam, ji netaikoma vienam kuriam vertėjo darbui ar menininko kūriniui, bet atsižvelgiama, kiek daug veikalų iš brazilų literatūros vertėjas yra iki tol išvertęs. Malonu, jog premiją skirdama, draugija pažymėjo, kad antologijoje *Lianų liepsna* buvo padaryta labai gerai naujosios brazilų poezijos atranka, o taip pat, kad ir knygos išvaizda, jos viršelis ir meninis apipavidalinimas yra pirmos rūšies.

— Kokiū būdu tapote vertėju? Kas paskatino savo gyvenimo didelę dalį laiko ir jėgų tam darbiui skirti?

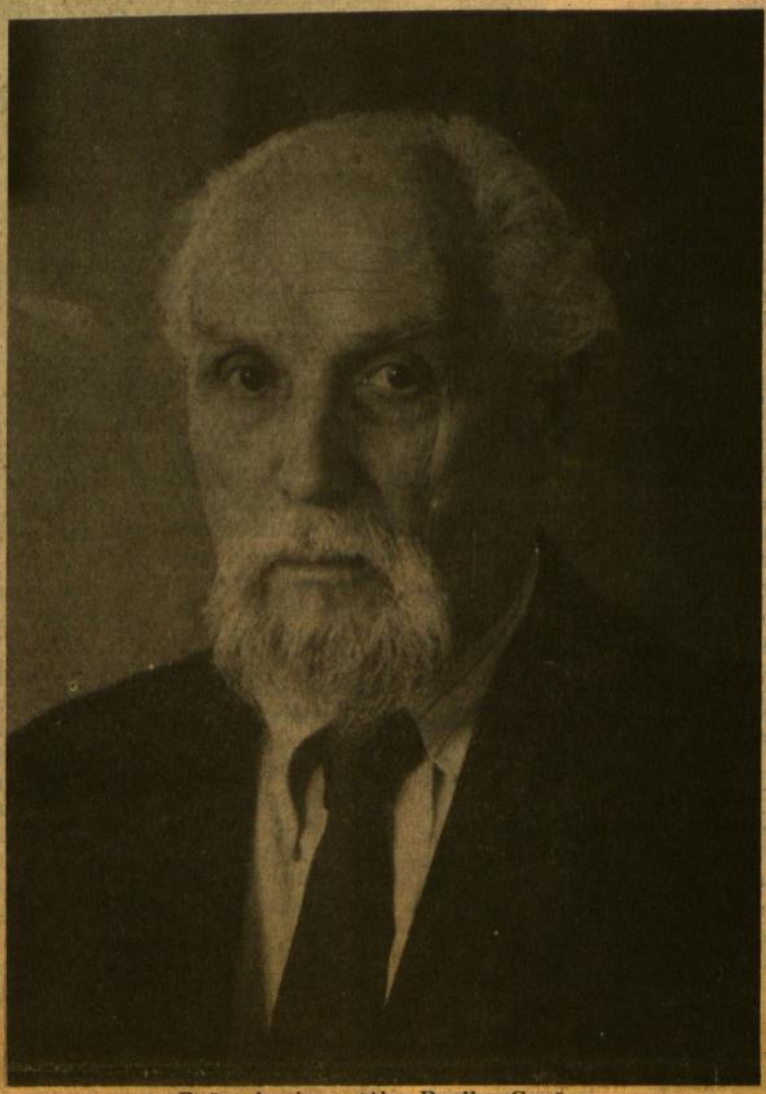
— Mano ankstyvos jaunystės metais Lietuvos mokyklose dėstomoji kalba buvo rusų. Pasitaikė mokytojas, kuris mažiau paisydamas gramatikos bei sintaksės taisyklių mokėjimo, bet stengėsi savo mokiniams įdiegti poezijos ir grožinės prozos pomėgį. Jo įtakoje atmintinai išmokau daug Puškino ir Lermontovo eilėraščių, o taip pat Gogolio ir Turgenovo prozos gabalų. Jau tada, radus kokį ypatingai gražų posmą, man knietėjo jį perteikti lietuvių kal-

ba, tačiau tai padaryti dar nesugebėjau ir mano mėginimai buvo nevykę.

— Kada ir kur ėmėte mokytis kitų kalbų ir kurias iš jų mokate? Vertėjui turbūt yra reikalingas ne tik geras svetimos kalbos mokėjimas, bet ir visos tos kalbos literatūrinės tradicijos pažinimas — tad į kokias ispanų, prancūzų, anglų studijų sritis labiausiai gilintės?

— Vaikystėje su tėvais gyvenau Vepriuose (Ukmergės apskrityje), kur buvo didelė lenkiško dvaro įtaka (Dauguma miestelio ir apylinkių gyventojų mokėjo lenkų kalbą). Taigi dar būdamas paauglys, mokėjau lietuvių, rusų ir lenkų kalbas. Patarnaudamas mišioms kaip „klapčiukas“, išmokau lotynišką ministrantūrą. Atsižvelgiant į lenkus grafus, bažnytinis choras dažnai giedodavo lotyniškas giesmes. Jų skambumas manyje sutvirtino pomėgį lotynų kalbos, o vėliau prancūzų, ispanų ir kitų romaniškų kalbų. 1916 m. Petrapilyje gimnazijoje mokiausi prancūzų kalbos. Dar vėliau Daugpilyje pramokau latviškai.

Be abejo, vertėjui yra būtinas geras kurios svetimos kalbos mokėjimas. Anuomet jų mokėmės iš vadovėlių ar pas privačius mokytojus. Studijuodamas Prancūzijoje, dažnai eidavau į bažnyčią pasiklausyti pamokslų, kad išmokčiau teisingai ištarti žodžius, užsukdavau ir į karčiamas, kur galima buvo išgirsti idomų posakių ir išsireiškimų. Aš mėgtu skaityti svetimų kalbų žodynus, nes jie man visad įdomūs. Ispanų filosofas Jose Ortega y Gasset sako, kad kalbant apie žmogų, reikia turėti galvoje jį ir jo aplinką, nes aplinkybės turi lemiamos įtakos žmogaus susiformavimui. 1917 m. gavau paskaitas ispanų dramaturgo Calderono dramų, išverstas rusų poeto K. Balmonto. Viena jų „Gyvenimas tai sapnas“ man padarė tokį gilų įspūdį, kad sau pasižadėjau išmokyti ispanų kalbą, kad galėčiau ją perskaityti originale. Tai tegalėjau įvykdyti tik 1931 m. Stu-

Rašytojas ir vertėjas Povilas Gaučys.

dijuodamas Montpellier (pietu Prancūzijoje), kur netoliese ankstyvais amžiais vyko krikščionių kovos su arabais (saraceniais), susidomėjau prancūzų tautiniu epu ir prieš imdamasis versti Rolando Giesmę, Oranžo Vilhelmo legendą ir Tristaną ir Izoldą, studijavau J. Bedier, Petit de Jullville ir kitų mokslininkų tos srities veikalus. Besiruodamas verstis ispanų šelmisko romano prototipa — „Lazarilį iš Tormeso“, irgi turėjau susipažinti su to laikotarpio ispanų gyvenimu. Ruošdamas anglų ir amerikiečių rašytojų antologijas, daug laiko sugaišau, besigilindamas į to žanro kritinę litera-

tūrą, kad galėčiau geriau orientuotis, atrenkant autorius ir jų būdingiausias noveles.

— Gal pabandytumėte nubrėžti vertėjo darbo metodiką? Ar reikia apsisistatyti žodynais, ar reikia tartis su kitais, tą kalbą mokančiais? Kaip apsisprendžiama už tą ar kitą žodį ar frazė, kai nėra savoje kalboje patenkinamo atitikmens? Ar yra specialių problemų vertiant poeziją ir kaip jos sprendžiamos? Turbūt šis darbas pareikalauja neįtikėtinai daug valandų?

— Yra du vertimo būdai. Vienas, vadinamas pažodinis, kai vertėjas stengiasi kiek galima arčiau laikytis originalo, nieko nuo savęs nepridedamas, nenugybtis žodžio ar frazės be reikalo, nenuolti nuo konteksto. Ir kitas būdas, vadinamas kūrybinis, kai vertėjas stengiasi perkurti originalą, kai vertėjas laisvai perteikia originalo prasmę ir nuotaiką, ypač versdamas rimuotą poeziją, kai derinant rimus reikia išmesti išisitas originalo eilutes ir jas užpildyti savais žodžiais. Sainkingai ir apdairiai naudojantis, abu metodai yra geri.

Kadangi kiekviena kalba turi daug tarmių ir yra žodžių su keliasdešimčia prasiū ir jų atspalvių, žodynai yra būtini. O ispanų, portugalų ir italų kalbų žodynų, deja, dar vis neturime. Jų nebuvimas labai apsunkina vertėjo iš tų kalbų darbą. Dėl kokio reto ar tarminio žodžio ar frazės labai naudinga pasitarti, jeigu tai įmanoma, su tos tautos žmogumi, kuris greičiau suvokia to žodžio ar frazės prasmę. Susidūręs su žodžiu ar fraze, neturint atitikmens mūsų kalboje, išsėdžiu pusdienius, sukdamas galvą, kaip juos sulietuvinti. Dažnai palieku originale panaudotus, išnašoje paaiškindamas jų prasmę. Tai pasitaiko turint reikalą su atogrąžų šalių labai skirtinga flora, fauna ir apyvokos reikmenimis.

— Koks yra vertėjo darbo didžiausias atpildas? Kokie būna nusivylimai? Kuriais savo vertimais esate labiausiai patenkintas? Kuriais mažiausiai, ir kodėl? Kas padaro vertėją gerą? Kokios savybės reikalingos?

Turbūt labiausiai kantrybė?

— Vertėjui atpildas yra palankus jo darbo įvertinimas spaudoje, skaitytojų pasitenkinimas ar pagyrimas. Arba, kai taip atsitiko Nepriklausomoje Lietuvoje, kai vidurinėse mokyklose jo išversti Rolando Giesmė ir Aeschilo Prikaltasis Prometėjas buvo naudojami klasėse, nagrinėjant tuos veikalus. Dėl nusivylimų, tai teko patirti vieną didelį. 1922 m. prof. V. Dubas skaitė „Ivadą į bendrąją literatūrą“. Jis tuo metu dar silpnai kalbėjo lietuviškai, tad savo paskaitas parašydavo rusiškai, o aš jas išverdavau į lietuvių kalbą. Jam baigus skaityti tą kursą, „Dirvos“ bendrovė jas išleido atsikira stambia knyga. Ir ji buvo pradėta naudoti vidurinėse mokyklose kaip vadovėlis. Netrukus prof. Jablonskis tą „Ivadą“ sukritikavo kalbos atžvilgiu, o prof. Volde-maras rado daug trūkumų ir turinio požiūriu. Dėl to Švietimo ministerija uždraudė juo naudotis. Tiek gerai, kad mano pavardė ten nefigūravo, bet vis vien aš buvau nusivylęs. Vėliau prof. Dubas tą įvadą žymiai praplėtė, pašalino visus trūkumus, ir „Ivadas“ vėl grįžo į gimnazijas.

Sakyčiau, kad geriausiai man bus pavykę išversti Rolando Giesmę, Tristaną ir Izoldą, Lazarilį iš Tormeso, Lotynų Amerikos novelių antologiją *Pietų Kryžiaus padangėje*, anglų ir ispanų noveles, o iš poezijos — brazilų naujausios poezijos antologiją *Lianų liepsna* ir dabar spausdinamą ispanų naujosios poezijos antologiją.

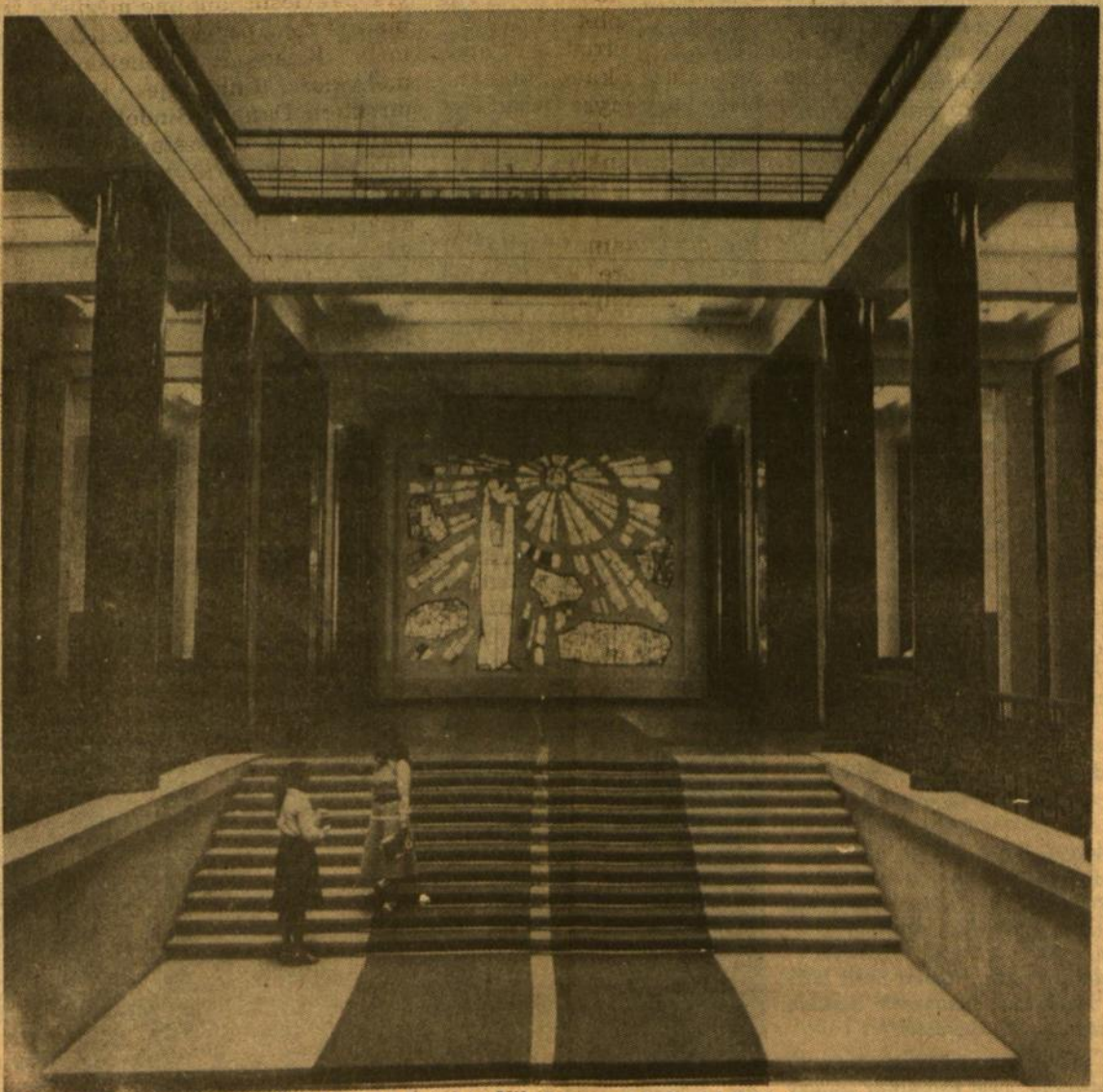
Sunku tiksliai pasakyti, kas padaro vertėją gerą. Sakyčiau, kad pirmiausia jo polinkis į tokį darbą, ryžtas išversti jo pagėgtą veikalą, didelė kantrybė ir atsidaėjimas savęs. Taip pat ir tinkamas pasiruošimas.

— Turbūt daugiausia pastangų esate skyrę Lotynų Amerikos literatūrai — Jūsų abi naujausios knygos yra poezijos antologijos „Atogrąžų saule“ ir „Lianų liepsna“. Kaip kilo mintis jas paruosti? Ar dėl to, kad matėte spragą lietuvių literatūroje, ar Jus asmeniškai žavėjo tie poetai?

— Abi tos priežastys, o taip pat ir noras parodyti Lotynų Amerikos šalis, ypač toms, kur yra lietuvių kolonijų, kad ir lietuviai domisi ir vertina jų literatūrą. Tai lyg ir savotiškas dėkingumas toms šalims, suteikiusioms prieglobstį lietuviams ir rodantiems jiems ir pavergtai Lietuvai užuojautą ir simpatijas.

— Kodėl Lotynų Amerikos literatūra yra kilęs toks susidomėjimas mūsų laikais visame pasaulyje, tiek Amerikoje ir Europoje, tiek Sovietijoje? Kokie jos pagrindiniai bruožai ir kodėl jie liksiam pasauliui atrodo taip reikšmingi? Kodėl Jums asmeniškai tokie rašytojai, kaip Gabriel Garcia Marquez, yra patrauklūs?

— Anot vokiečių filosofo grafo Keyserlingo, Lotynų Amerikos kontinentas ūbera formavimosi būsenoje, netgi ir geologiniu atžvilgiu (Amazonės sritis). Retai apgyventas, labai mažai teiširtas, kupinas paslapčių. Gamta žmogui nedraugiška, todėl jis jos bijo. Žmogus nevertina dabarties, gyvena ateitimi. Nuo pat įsikūrimo pradžios baltieji kolonistai laikė vergais čiabuvius indėnus, o vėliau iš Afrikos atvezėtuos negrus. Visi žemės turčiai ir dauguma žemės plotų priklausė jiems. Dar ir dabar aršios kovos, galima sakyti, pilietiniai karai dėl žemės valdymo vyksta Salvadore, Peru, iš dalies Kolumbijoje. Bedaliai, ieškodami lengvesnio gyvenimo sąlygų ir didesnio saugumo, užtvėdė Lotynų Amerikos miestus, kurie tapo miestais (Nukelta į 2 psl.)

Okupuotos Lietuvos Respublikinės bibliotekos Vilniuje pagrindinė laiptinė.

Vertimai

(Atkelta iš 1 psl.)

milžiniais. Išliko daug talentingų rašytojų, kurie kelia tas nege- roves, vargšų išnaudojimą, primi- tyvius indėnų, negrų, mulatų papročius, gaivalingus gamtos prajovus, sunkius darbus giriose ir upėse, nusivylimą miestų civili- zacija, nesėkmingas pastangas sugrįžti į primityvų gamtos gyvenimą, valdžios saivaliavi- mus ir karų nelaimės. Tubse ro- manuose daugelis epizodų perpinti puikiais lyriniais išsakytais ir gausiom erotinėm scenom. Kartu su tuo, šitų rašytojų vaiz- davimo būdas ir stilius yra labai modernus, tiesiog revoliucinis.

Dabar, kai Lotynų Amerikoje stengiamasi nusikratyti įsi- senėjusių diktatūrų, įgyvendinti demokratine santvarka ir žmo- gaus teisių gerimą, šitų naujųjų rašytojų romanai randa platų atgarsį daugelyje pasaulio šalių, netgi ir Lietuvoje. Kiek žinau, ir lietuvių kalba yra išversta Gabri- el Garcia Márquez *Simtas metų vienatvės* ir po vieną romaną kubi- ečio Alejo Carpentier ir peru- viečio Vargas Llosa. Per paly- ginti trumpą laiką Lotynų Amerikos rašytojai ir poetai yra laimėję keturias Nobelio litera- tūros premijas.

— Kaip vertinate pasaulinės literatūros ir lietuvių kalba verti- mų padėtį, nužvelgdamas pasta- rąjį šimtmetį? Ar pakankamai, atsižvelgiant ir mūsų tautos sly- gas, buvo padaryta? Ar apgailėtina mažai? Ar mums ne- trūkavo vertėjų praeityje ir ar jų pakanka dabar? Kokią įtaką tau- tinei literatūrai turi vertimų iš di- džiujų pasaulio rašytojų buvimas ar nebuvimas? Ar mažos, tautos kultūra yra jų, ypač, reikalinga? Ar, atvirškesiai, tai eikvoja jos ribotas intelektualines pajėgas, ir mes lietuviai vertėju turėtumėm ko skubiausiai mokytis pasaulio kalbų, kad didžiųjų tautų litera- tūra mums būtų tiesiogiai prie- einama?

— Neturėdamas tikslių duo- menų, negaliu pasakyti, kas ir kiek padaryta pasaulinės litera- tūros vertimų srityje. Apytikriai žinau, kad jau padaryta gana daug, nes yra išversta dauguma antikos, naujesnių ir naujausių laikų svarbiausių veikalų. Zi- noma, dar yra likę šedevrų, tebe- laukiančių vertėjų. Ankstesniais laikais jų buvo didelis trūkumas, bet nūdien jų turima jau gana daug. Vis dar pasigendama vertėjų iš tolimojo Oriento tautų, kaip pvz., persų, indų, kinų ir japonų.

Vertimai praplečia tautos inte- lektualinį akiratį, supažindina su svetimomis literatūromis, su jų idėjų ir vaizdų pasauliu, o pačią kalbą praturtina naujomis sąvo- komis ir elementais. Be abejoj, būtų labai reikalinga ir naudinga mokėti vieną ar kelias svetimas kalbas, kad būtų tautų literatūra būtų tiesiogiai prieinama, tačiau kaip gyvenimo praktika rodo, tokių pasiryžėlių visad būna ne- daug, todėl vertimai vis vien yra būtini. Jeigu pavyzdžiui paim- tumė JAV, kur dauguma vyres- nės ir vidurinės kartos lietuvių moka anglų kalbą, abejoju, ar daug kas iš jų originale skaitė Herman Melvillo šedevrą *Moby Dick* ar William Faulknerio raš- tus. Mažai tautai užsidaryti savy- je mūsų laikais tiesiog ne- įmanoma, turint galvoje radijo, televizijos, kino, ir turizmo poveikius. Šiuo metu mūsų tauta

visokeriopais būdais, gerumu ir prievarta vertiama prisiminti sovietinę ideologiją ir kultūrą, kurioms ji, kaip galėdama, sten- giasi atsispirti. Mūsų filosofai, ypač Stasys Šalkauskis, turė- dami galvoje jos geografinę padėtį, jos buvimą tarp Rytų ir Vakarų, pataria sukurti savitą tautinę kultūrą, pagrįstą Rytų ir Vakarų kultūrų pradais. Bet tai teimanoma tik tautai esant lais- vai, gyvenant nepriklausomu gyvenimu.

— Jums turbūt teko girdėti, kad Lietuvoje yra užmojis išleisti pasaulinės literatūros vertimų seriją. Kaip tas planas Jūsų akimis atrodo? Kokią atranką iš pasaulinės literatūros veikalų Jūs pats būtumėte padaręs, jeigu Jums tai būtų pavesta? Kokių veikalų vertimų ir lietuvių kalba labiausiai stokoja? Kokių reikėtų iš naujo išversti, nes ank- tyvesnieji nepakankami?

— Taip, esu apie tai skaitęs. Bet neteko patirti, kas iš tikrųjų planuojama. Šiaip ar taip tą užmojų reikėtų sveikinti. Man- čiau, kad ketinama išleisti tuos pasaulinės literatūros veikalus, kurie dar nebuvo išversti ar yra jau seniai išsemti. Tokiu atveju aš sidlyčiau išleisti pirmiausia senuosius graikų tragikus: Aeschilą, Sofoklį ir Euripidą ir komi- kus — Aristofaną ir Menandrą. Iš romėnų — Ciceroną, Horacijų, Juvenalį, Ovidijų, Plautą Quinti- lianą. Iš Oriento tautų — žymia- usius persų poetus, kaip Omar Khayam, Firdusi, iš indų — Rig- vedą, Mahabharatą, Kalidasa, Ispanų aukso amžiaus dramatur- gus — Calderoną, Lope de Vega, Tirso de Molina. Taip pat ispanų garsiausius mistikus: Sv. Teresę iš Avilės, šv. Joną nuo Kryžiaus, Luis de Leóną, nors dabartinėje Lietuvoje to negalima tikėtis.

Reikėtų išversti žymiausio portu- galų poeto L. Camoens epinę poemą *Os Luisiados*. Iš naujųjų laikų literatūrą: ispanų — Unamuno *Del sentimiento tra- gico de la vida*, Ortegos *Rebelion de las masas*, 1898 ir 1927 m. generacijų ispanų lyrikus. Iš prancūzų — Montaigne, Racine, Corneille, Molière, Balzac, V. Hugo, Rousseau, Proust, Claudel, Bernanos, Camus ir Sartre. Iš vokiečių — Goethes lyriką, Schillerio dramas, Heine, Boell, Hölderlin, Thomas Mann, Rilke, Nietzsche, Musil, Werfel ir Kafka. Iš italų — Petrarca, Ariosto, Goldoni, Tasso, Leopardi, Manzoni, Croce, Moravia, Montale, Qua- simodo, Pirandello, Pavese, Unge- retti. Iš anglų — Milton, Chaucer, Byron, Carlyle, Ruskin, Thackeray, Scott, Shelley, Keats, Gals- worthy, Conrad, Hardy, Kipling, Emily Brönte, Stevenson, Wells, Wilde, Greene, Chesterton, Joyce, T. S. Eliot. Iš švedų — Strind- berg, Lagerlev, Heidenstrom, Kar- feldt ir Lagerquist. Iš norvegų — Bjornston, Hamsun, Undset, Ibsen. Iš danų — Gjellerup, Jensen ir K. Michaelis.

Tuo tarpu iš rusų kalbos ir lietu- vių kalba yra išversta ir išleista beveik visi svarbūs autoriai, iš- skyrus Pasternaką ir Solženiciną — abu nesenus Nobelio premijos laureatus. Taipgi ir iš lenkų lite- ratūros išversta beveik viskas, tik trūksta Lietuvoje Česlovo Miloszo, irgi Nobelio laureato. Iševijoje C. Miloszo rinktinė poezija (lietuvių kalbon išversta J. Kėkšto) išleista „Literatūros lanku“ 1955 m. Ko- mentarai čia kaip ir nereikalingi.

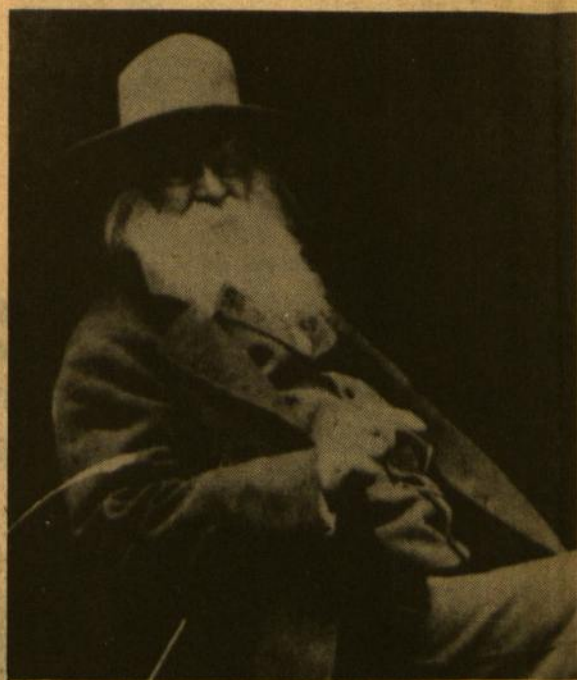
Laikantis pažitros, kad šiame krašte gyveną lietuviai gali skai- tyti originalus, iš amerikiečių lite- ratūros nieko nereikėtų versti, ta- čiau Lietuvoje labai mėgiami Hemingway raštai, o taip pat Jack London. Man atrodo, ligi šiol nėra pilno Edgar Allan Poe raštų ar Emily Dickinson eilėraš- čių vertimo. Taip pat Hawthorne, Longfellow. Melville *Moby Dick* yra išleistas sutrumpintas ver- timas. Mark Twain irgi išleista keletas veikalų, taip pat ir Walt Whitman *Leaves of Grass*. Henry James, rodos, nieko nėra išversta. Eugene O'Neill irgi, rodos, nieko, o Pearl Buck dar Nepri- klausomaj Lietuvoj buvo išleista dvi knygos. Pasigendame Robert Frost ir Carl Sandburg poezijos vertimų. Dėl ispanų Amerikos, tai Lietuvoje yra išleista pačių nau- jausių kairiosios pakraipos poetų ir rašytojų knygų, kaip, pvz., Pab- lo Neruda, Gabriel Garcia Már- quez, Vargas Llosa ir Alejo Car- pentier. Reikėtų išleisti argentiniečio E. Larretos *La Gloria de don Ramiro*, J. L. Bor- ges raštus, Gabrielos Mistral poeziją, V. Huidobro ir E. Bar- rios, brazilų klasiko Machado de Assis bent pora romanų, o taip pat H. Verissimo ir Monteiro Lobato novelių rinkinius. Gvate- maliečio M. A. Asturias vieną kurį romaną. Venecueliečio R. Gallegos romanas *Dina Barbara* buvo išversta Lietuvoje ir čia, iševijoje. Pasigendame urugvajiečio H. Quirogos pilno novelių rinkinio.

Neminint Nepriklausomoje ir dabartinėje Lietuvoje išleistų pasaulinės literatūros veikalų, tokia būtų mano labai sutraukta atranka. Vien tik pastaraisiais 50 metų, kasmet Nobelio literatūros premiją gavusių yra 50 rašytojų. Iš jų daugelio ne viena eilutė ne- buvo išversta ir lietuvių kalba, ir jie mums paliko nežinomi.

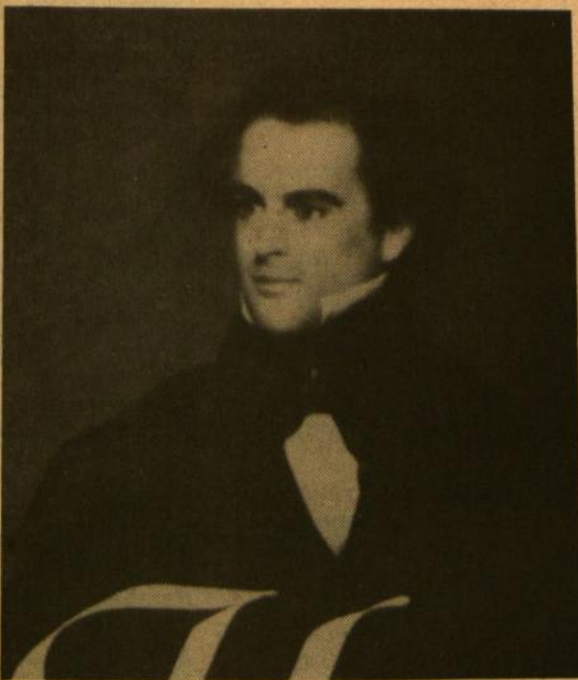
Dėl labiausiai stokojančių veikalų, tai tokiais laikau tuos, kurie gvidena žmogų kaip tokį ir jo būseną pasaulyje. Tai Montaigne Apybraižos, Pascalio Mintys, Unamuno Tragiškas gyvenimo jausmas, Camus, Sartre ir Ortegos daugelis veikalų. Dabartinio žmogaus pasimetimo ir jo asme- nybės suskilimo laikotarpiu mums labiausiai tokių veikalų reikėtų. Naujai reikėtų išversti tuos veikalus, kurie buvo ver- čiami ne iš originalo, o tokių yra gana daug. Lietuvoje netgi ir dabar iš mažiau žinomų kalbų au- torių kūriniai vertiami iš rusų kalbos.

— Kodėl, Jūs manytumėte, vis tiek yra tiek mažai, palyginti, dėmesio kreipiama į anglosaksų literatūrą? Ar yra kas nors lietuviškoje pasaulėjautoje, kas angliškąją kultūrą laiko labiau svetima ir mažiau vertinga už kitų Europos tautų? Tam tikras snobizmas, anglosaksams priski- riantis pragmatizmą, politinį oportunizmą, technologijos aukš- tinimą, kaltinantis juos idealiz- mo stoka ir tuo būdu patogiai ignoruojantis anglosaksų grin- dziamą įnašą Vakarų civilizacijai — asmens teisių, civilinės lais- vės ir valdžios apribojimo pa- brėžimą? Kodėl mūsų tautos jau bent šimtmetį egzistuojantis tie- sioginis ryšys su anglosaksų kul- tūra, per Amerikos, Anglijos, Ško- tijos, Kanados ir Australijos lietuvių iševiją, ligšiol nėra turė- jęs lemiančio vaidmens lietuvių kultūrinei orientacijai?

— Šis klausimas labai platus ir sudėtingas. Jam tinkamai spręsti

Walt Whitman (1819-1892) — žymiausias Amerikos poetas, kurio viso gyvenimo kūrybos rinkinys „Leaves of Grass“ tapęs vienu pagrindinių pasaulinės poezijos tekstų.

Nathaniel Hawthorne (1804-1864) — jo kūryba, atremta į Naujosios Anglijos puritonišką praeitį, drąsiai eksperimentinė ir pasižyminti moraline galia.

reikėtų specialios studijos. Jis la- bai tiktų daktarinei disertacijai. Netikėtai užkluptas, tegaliu pasakyti, kad gal taip yra todėl, kad anglosaksiškoji visuomenė laikosi atsirbojosi ir neįsileidžia ar labai nenoriai etnines mažu- mas įsileidžia į savo tarpą. Pa- vyzdžiui, žydai, nors ir čia gimę, ir čia mokslus baigę, ir turtingi, tik per didelį spaudimą tegali patekti į anglosaksų uždarus klu- bus. Kitų etninių grupių atsto- vams dar sunkiau. Šalia kitų, katalikų tikėjimas irgi yra didelė kliūtis. O jeigu pažūrėsimė ir toli- mesnė praeitį, kai mūsų iševiai ir išsilavinimo atžvilgiu, ir turtu, ir savo profesijomis stovėjo žymiai žemesnėje pakopoje, tai įsilieji- mas ir anglosaksiška visuomenė buvo visai neįmanomas. Todėl lietuviai ir laikėsi užsidarę savo kiau. Iš kitos pusės, anglosaksų literatūra lietuvių nežavi ar ma- žiau žavi dėl jam svetimų objektų traktavimo. Lietuviai daugiausia kaimiečių vaikai. Nei didelių miestų, nei pramonės, nei preky- bos, nei plačiai išvystytą amatų Lietuvoje nebuvo. Neturėjome ilgai nei savo valstybės, todėl ir mūsų akiratis bei interesai daug siauresni. Lietuviai labiau susi- gyvenę su gamta ir linke į lyrišką nuotaiką. Tuo tarpu anglosaksai daugiausia miestelėnai, praktiš- ko nusiteikimo žmonės, gerokai nutolę nuo gamtos, administruo- jantys labai didesles valstybes su pasaulinio masto interesais, kon- fliktais ir karais. Pastaraisiais laikais siauciantios įvairios kri- zės susilpnino anglosaksų visuo- menę. Reiškiasi dorinis palaidu- menas, narkomanija, asmenybės skilimas. Visa tai atspindi jų li- teratūroje. Matančiam joje tiek daug neigiamybių, svetimų jo bū- dui ir nuotaikoms, lietuvių toji li- teratūra nežavi ir sulauko nuo intymiesnio suartėjimo su anglo- saksų kultūra ir literatūra aukš- tesne prasme. Nors šiaip įvairiais jų technologiniais ir buitiniiais lai- mėjimais jis mielai naudojosi. Jeigu Lietuva būtų išlikusi laisva ir dalis mūsų iševijos būtų grį- žusi į savo kraštą, manau, kad jų turėtus ryšys ir anglosaksų šaly- se įgyta patirtis būtų atspindi- dėjusi ne tik mūsų literatūroje, bet ir visuomeniniam, politiniam bei kultūriniam gyvenime, jei nuspal- vindama didesnę tolerancijos bei praktiškumo pradais.

— Neįsivieniję būvo iš- versta ir jau ruošiamasi spaus- dinti vienas ligšiol neturėtas pasaulinio veikalų vertimas — Paskalio „Pensėes“. Kaip Jūs žiū- rite į panašius projektus ir kokią pramatytumėte naudą iš jų? Vieni laikytų bet kokio pasaulinės li- teratūros veikalų išvertimą ir lietuvių kalba kaip savosios li- teratūros praturtinimą, kiti, nors su tuo sutikdami, manytų, kad visų iškart negalint išsiversti, reikėtų paisyti ir tam tikro atrankos kri- terijaus — juk ne visi ir pasaulio li- teratūrą jėga rašytojai jau tuo pačiu metu yra mums šiandieną reikšmingi ir aktualūs?

— Sveikinu pasiryžėlių, nepa- galėjusių darbo ir laiko išversti veikalą, kuris ir po trijų šimtų metų neprarado savo reikšmės ir žavesio ir kuris parodo žmogaus menkybę ir kartu jo didybę. Nū- dien, kai daug kur žmogus te- vertinamas tik kaip darbo jėga, tokių knygų, kaip Pascalio Min- tys, išleidimas yra aktualus. Kai nėra pasaulinės literatūros verti- mų ir leidimus normuojančios institucijos, kai tokie veikalai atsiranda tik kokio pasiryžėlio asmeninės iniciatyvos dėka, o už savo pasižentimą ir kantrybę jis negauna jokio atpildo, manau, kad skeptikams nederėtų tokių pasižentėlių peikti ar juos sta- dyti. Jų yra labai nedaug. Jiems pasitraukus, visi tokie užmojai savaime sustos.

— Ar Jums atrodo pageidau- tina, kad būtų susirūpinta lietuvių rašytojų vertimu į didžiulias pasaulio kalbas? Kas to darbo turėtų imtis, ir gal jis planuotinas visuomenės mastu?

— Lietuvių rašytojų draugijos suvažiavime Clevelande buvo pa- vesta dabartinei valdybai su- daryti sąrašą lietuvių rašytojų, verstinių ir svetimas kalbas. Ma- nau, kad toks sąrašas netrukus bus sudarytas. Bet tai tik pra- dzija. Reikia, kad kas pasirūpintų surasti ir tam darbei dirbti reika- lingus vertėjus. Ir lėšas. Vienin- telė institucija, kuri galėtų tai pa- daryti, yra JAV Lietuvių Bendruomenės Kultūros taryba. Anksčiau šioje srityje nemažai padarė Manlylands Books leidykla, išleidusi kelias mūsų rašytojų ir poetų antologijas, kelių rašytojų knygų vertimus, o Amerikos Lietuvių Bibliotekos

Kertinė paraštė

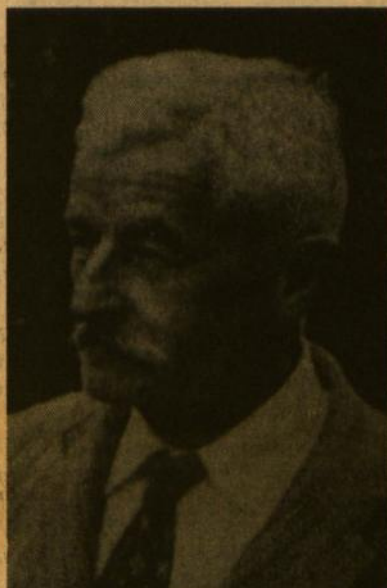
(Atkelta iš 1 psl.)

komas dekadentiniu, „smul- kiaburžuaziniu“ reiškinium lite- ratūroje.

Įvairių nuobirų apie Jurgį Baltrušaitį iki šiol galima rasti emigracinių rusų kny- gose, memuaruose, perio- dikoje. Šie autoriai ir jų kny- gos dažniausiai nėra Maskvos „reabilituoti“, todėl Lietuvos literatūrai nėra prieinami. Tai terra incognita mums dėl kal- bos barjero, o esantiems Lietu- voje dėl „geležinės uždangos“ sandarumo. Bet gi tai me- džiaga baltrušaitianai, visuo- tiniam duomenų savadui apie poetą.

Ši medžiaga neretai yra didelio mozaikinio paveiklo gabalėlis. Tai arba kelių eilu- čių įspūdis, kadaise susitikus su didžiuoju lietuviu, arba jo kūrybos prigimties aptarimas proza, net jam dedikuotu eilė- raščiu. Tai ano meto literatū- ros didikų nuomonės.

1982 metais Vakarų Vokie- tijoje išleistas Jono ir Veros Buninų trijų tomų dienoraštis *Buninų lėpomis*. 1919 metais Buninų lėpomis, 1919 metais emigravęs iš Rusijos, rašy- tojas ir poetas Jonas Buninas gavo Nobelio premiją 1933 metais. Minimą dienoraštį Bu-

William Faulkner (1897-1962) — šio šimtmečio svarbiausias ameri- kietis romanistas, savo kūryba sutelkęs apie pietinę JAV tra- dicitą, Nobelio premijos laurea- tas.

leidykla — plačią ir puošnią lie- tuvių rašytojų Vakaruose anto- logiją. Labai pasigendama lie- tuvių rašytojų kūrybos vertimų į ispanų ar portugalų kalbas.

— Ar patartumėte jauniems lie- tuviams, kurie būtų ir tą linke, rinktis vertėjo darbą kaip pašaukimą?

— Patariu, nes jie visad bus reikalingi. Būtų pravartu, jeigu atsirastų vienas kitas. Galėtų pasitarnauti mūsų rašytojų kūry- bos išpopuliarinimui anglosaksų šalyse. Ispanų, portugalų, fran- cūzų, vokiečių ar italų kalbom vertėjų reikėtų ieškoti anose šalyse.

— Rašytojui ir vertėjui Povilui Gaičiui dėkojame už idomų pasi- kalbėjimų ir laukiame jo paruo- štos ispanų naujausios poezijos antologijos lietuviškai, kuri ne- trukus mus pasieks.

ninai rašė pakaitomis: rašy- tojas ir jo žmona. 1948 metais balandžio 4 dieną Bunino žmona Vera įrašė:

„Atvažiavo M. I. Baltrušai- tienė. Ji leidžia savo vyro eilė- raščius. Ji rami, kalba tyliai, jautia savo asmens vertę. Pra- eityje — turtai, garbė, priėmi- mai ambasadoje, brangeny- bės. Visiškai nejaucia emig- racinių interesų. Gyvena sa- vo pasaulyje.

— Aš prisimenu Baltrušaitį, buvąsį Bello aludėje. Buvo jis dar jaunas, įraudęs ties bokalu alaus. Sėdėdavo jis vienišas, paniūręs. Aš ir Janas, suvalgę dešreles, išgėrę alaus,ėjome atsistoti šalia jo, ir jie abu pradėdavo nepabai- giamus pokalbius literatūros temomis. Janas mylėjo jį, sky- rė jį iš visos modernistų dru- gijos“.

Paaikškinimai: Janas — Jonas Buninas. M. I. Baltru- šaitienė buvo labai turtingų tėvų dukte. 1948 metais Pary- žiuje M. I. Baltrušaitienė rūpi- nosi išleisti pomirtinį Jurgio Baltrušaičio eilių rinkinį *Lilija i serp* (Lilija ir piat- tuvas), trečią poeto eilių rinkinį rusų kalba.

Deja, politinė situacija Eu- ropoje, ir dar jaunoje emigra- cijoje, buvo nusistovėjusi. Šis eilių rinkinys nesulaukė atitinkamo dėmesio. Nuo rusų literatūrinio „mainstream“ Jurgis Baltrušaitis jau buvo atitoles, lietuvių tais metais turėjo lietuviškai jo poezijos rinkinį. Antra vertus, simbolizmo koloritas, kuo pa- ženklintas jo pomirtinis eilių rinkinys, jau buvo anachro- nizmas.

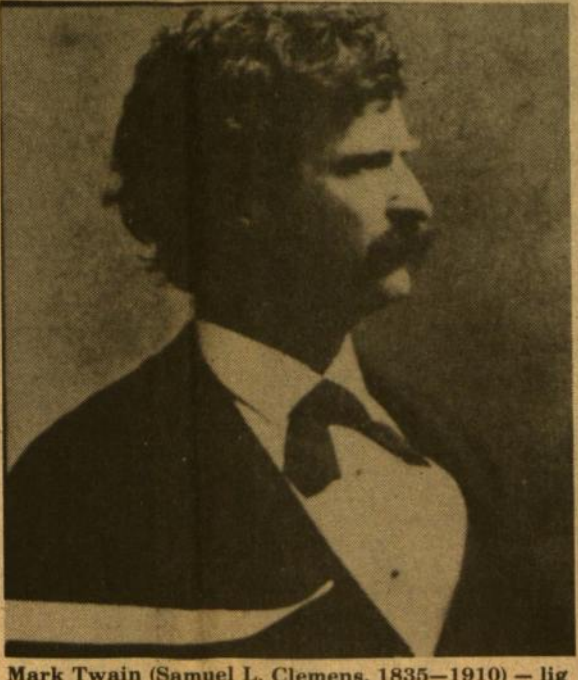
Vera Bunina gerai valdė pointilistinį vaizdavimo būdą. Jos šikias skirtas jaunam Jurgiui Baltrušaičiui, susi- mačiusiam aludėje prie alaus stiklo, itin nuotaikingas, itin pilnakraujis. Nevisada genijai pasirodo žmonėms bestovį herojiškoje pozoje ant aukšto pedestalu.

Garsus prieš pirmąjį karą rusų poetas Maksimilijanas Vološinas mirė ankstyvojo bolševikmečio metu. Šis eilė- daros virtuožas iki šiol nėra visai „reabilituotas“. Jo eilių rinkinys *Eilėraščiai* — didžiulis 530 puslapių tomas, 1982 metais išleistas Pary- žiuje. Šioje knygoje yra Jurgio Baltrušaičiui skirtas eilė- raštis, kurį poetas Vološinas parašė 1903 metais Maskvoj. Tada, dar neturįs savo poezi- jos knygos, Jurgis Baltrušai- tis jau turėjo savitą veidą milžiniškame rusiškame Par- nase. M. Vološinas eilėmis pa- vaizdavo kūrybinį vadi- namojo „niūraus lietuvi“ portretą. Šį M. Vološino eilė- raštį, drįstu perpasakoti lietuviškai eiliuota forma:

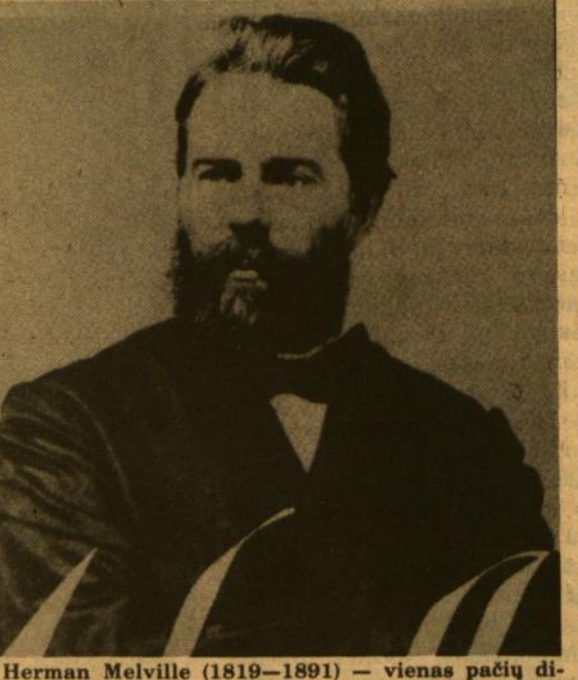
BALTRUŠAIČIUI
Prie tavo strofų traukia ju-
mane ne naujumas,
Ne spindinčių lieponų
šviesa:
Vaidenas eilėse niūrus
rūstumas
Ir antakių suraukty vėsa.
Eilėse glūdi žilsvas abuo-
jumas
Pleninė snaudžiančio
vandens varsa,
Drėgsvosios žemės rūgšnas
didingumas —
Ir lūpų sučiauptų gaudi-
als.

Šios trumpos literatūros didikų — Buninų ir M. Vološ- no — pastabos apie anksty- vąjį Jurgį Baltrušaitį nuosta- biai taiklios ir dokumentiška- svarios. Jos liečia mūsų poeto fizinį ir dvasinį pasaulį. Tai vertingi štrichai prie vis piln- jancio jo portreto. Literatūros nagrinėtojai tėvynėje tais la- kiais štrichais — šikais dar negali naudotis, pilnybės besiekdami.

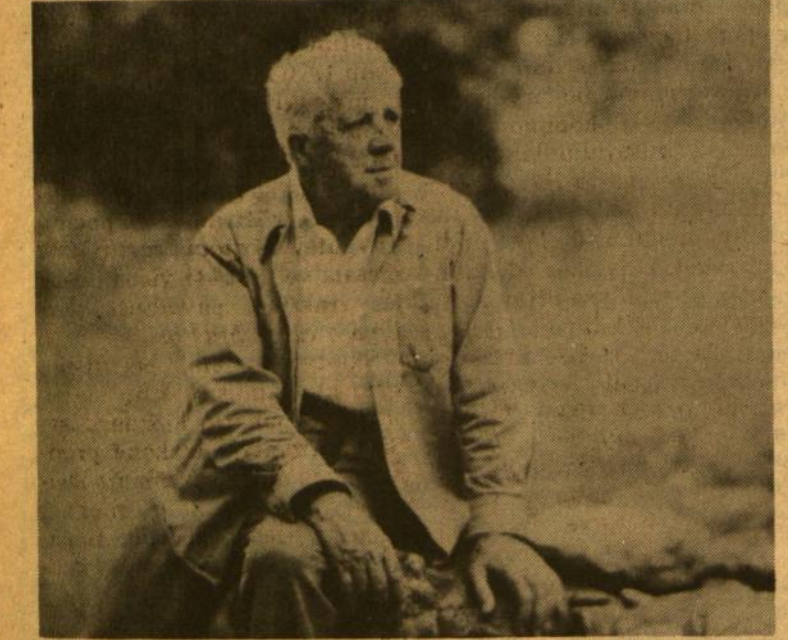
Jurgis Gliauda

Mark Twain (Samuel L. Clemens, 1835-1910) — lig- džiuoju plačiausiai skaitomas ir labiausiai „tautinis“ iš Amerikos rašytojų. Jo kūryboje svarbiausias įvai- zdis — Mississippi upė.

Herman Melville (1819-1891) — vienas pačių di- džiujų Amerikos rašytojų, monumentalaus „meta- fizinio“ romano „Moby Dick“ autorius, modernistų pirmtakas.

Robert Frost (1874-1963) — vienas žymiausių šio šimtmečio ameriki- ečių poetų ir labiausiai skaitytojų mėgiamas. Svarbiausias jo kūrybinis šaltinis — Naujosios Anglijos gamtovaizdis.

Antanas Miškinis

Pora ištraukų iš knygos „Keturi miestai“ (1938)

Mes jums grojome vamzdžiu, o jūs nešokote.
Mes gledojome raudas, o jūs neverkėte.

(Mato XI, 17)

PRAKALBA

Nuskambėjai dalgeliais plieno,
Drobių raštai vargais užausti.
Mes regėjom tave Pilėnuos, —
Mūs regėjime augai skaisiti.

Upės, kalnus aplink apglobe,
Nutekėjo, nubėgo toli.
Pilių kalnuose pakastas lobis,
Karalaitės užkeiktos pily.

Niūrių sutemų nokai prie varpės,
O į širdį prilietu nuodu,
Praregėjai — gyvybė tarpeta,
Kvepia šilo ir pievų medus.

Devynagalviai smakai netykos,
Jie užgriūva mažiau vis, retyn.
Vilkdama sunkių naščių tykiai,
Palikai mums labai konkreti.

Daug poetų džiūva sunyko,
Ar nebūtum našlaitė be jų?
Ir tavo erškėčių vainiką
Jūlie nusagatė žiedais ir krauju.

Dievas liepė dainuoti ir man čia,
Iš darželio gražuole sesuo.
Kniūbo žemėn vieni su pančiais,
Kiti griuvo jauni apkasuos.

Negailėjom didelio kraičio,
Kur drobulėn vargai suausiti,
Mes regėjom tave Giedraičiuos,
Mūs regėjime augai skaisiti.

NAUJAPILIS

Ir suvažiuos žmonės iš keturių šonų
Mūsų laisvės, mūsų žemės ramios pažūrėtų.

Antanas Baranauskas

Lietuva! Tavo aiškūs kelias
Ateity pro miestus, kaip Naujapilį.
Ateis dienos — ant rūtų šakelių
Broliai aukso voratinklius narplios.

Nužymėta gyva tikrovė
Pro Naujapilį, šiandien simbolinį.
Prašalnikai pilis mums griovė,
Šiuto, bokštus pamatę jų bolint.

Kai visi, tai ir žengiamė drąsūs;
Kraujo potvynis teka gyslose.
Krinta miglos, nukrinta rasos —
Sviessai žengiančiai lenkiasi vislab.

Mūsų akį patraukia daug kas
Čia, žemės gimtosios pakalnėse.
Žmogui pajėgos auga ir auga —
Sulaikyt negalės nė velnias.

Būna kelias vingiuotas ir suktas,
Gyvenant prie vieškelio didžiojo.
Bus negalima lobti ir tukti —
Ateitis išvelgta atidžiai.

Svajonės ir mintys netušios.
Kryžių žemėj lobį atkasime.
Brolis broliui bailus negūžčios
Dėl sužiedusios duonos kąsnio.

Negražu žemumoj užtrokšti,
Kada matos tolyn akiratis —
Ir be vėjo, be nieko, triokšt,
Jeigu medžiui nudžiūti skirta.

Pamatysite vaikių erdvę
Šviesos ir tiesos žinyčiose.
Žemę jauną, kaip nuotaką, parvedam,
Išrėdytą ją iš trinyčių.

Savo žvaigždžių akis pabėręs,
Pamatysi, o Dieve Galingasis!
Prunkščia padirviu žirgas bėras,
Tai sumindys kiekvieną ingi.

Kai šitoji šalis pabudo,
Mūsų buvo pilni kalėjimai.
Ji nebus tokio lėto būdo,
Nes kraujo perdaugel praliejome.

Matėt, Nemunas ledą kai verčia?
Dar jėgos, dar plačiau tik truputį,
Stiprūs pylimai lieka beverčiai,
Ir nuo kranto granitas trupą.

Pats gyvenimas aiškiai išveda
Kasdieninių darbų evangeliją.
Jei kada kas apgrobstė išdą,
Mūsų širdį be galo gėlė.

Tu sustojai rymot po uosiais —
Lai palieka pelėti liekanos!
Pačioje grožybėje stosis,
Dar pirmai perkūnijai pliekiant!

Užaugo Tavo laukų papėdėj
Didis miestas, šisai ketvirtasis.
Dar iš vergišku rūbų rėdant,
Kietas kelias užgrūdino tvirtą.

Nujauti ir pati, ko reikia.
Pabylas pranašai paniekinti.
Tai Tu kelk, paimk lovą ir eiki,
Tau daugiau nė nelieka nieko.

Ir krauju nebijok nusiprausti,
Prisikelk, Lietuva, sutingusi.
Niekšai krautį be gėdos iškraustė,
Tu būki darbšti ir teisingai!

Tu atsimeni dar, kas čia dėjos;
Nekėlei akių iš po nuometo, —
Broliai, seserys ejo ir ejo,
Išsikraustė pulkais anuomet.

Kažin kur ten išėivį atskirtą
Baigia žemėn prilenkt nostalgija —
Kaipo elgeta eina numirtų,
Ištroškęs, tylus ir nevalgęs.

Antanas Miškinis prie Gedimino pilies Vilniuje.

Vėtra šiaudus nuplėso nuo kraigo,
Ir palieka namai nualinti.
Bus visiems čia erdvės, kiek reikia;
Čia nejausime kaulus geliant.

Tu nesėksi daugiau apatijoj,
Ne ponitė, mieste išgurdusi.
Apžiedavom Tave mes patys,
Vesdami iš nelaisvės ir skurdo.

Lietuvos saulė pažemiu rieda,
Žemės traukų junta aistringąją —
Toji žemė graži, kaip žiedas,
Vyrams tiesiai širdin įstringa:

Daktarai jė ir evangelistai;
Darbo polėkis vis didėjantis.
Jie nerada, kai minios paklysta —
Eina dirbt ir gyvent dėl idėjos.

Pagaliau, nei sidabro, nei aukso
Nereikia. Trauks žemė garuojanti.
Mes čia darbštūs, teisingi išaugsim,
Šilo paukščiams vasarą grojant.

Upės griaudamos plauks ir tykos
Pro Naujapilį, miestą menamą.
Mes į visa nuosaukiai tikim:
Darbo įnagi, mokslą ir meną!

Mes nemokam perdėm prisitaikyt.
Savo žemės kelius atrasime.
Mes dar matom didelius daiktus
Ir tikime didelę prasmę.

Du eilėraščiai iš paskutinio rinkinio „Klevai prie kelio“ (1982)

AVIŽĖLĖ

Ant kalnelio žaliūnėlio mano
Avižėlė pamažėlio šlama.

Pašnabždom vis guodžias avižėlė,
Kam prie kelio ant kalnelio žėlė.

— Naktį žvaigždės žiba ir išblanksta,
O mane visi vėjeliai lanksto.

— Pučia vėjai, lanksto, lietūs liečia,
Kad lig saulei kilti negalėčia.

— Avižėlė, patyliu šlamėki, —
Vėjai tie prastaus, praskris — ir nieko.

Jei lietuliai šakneles paplauzdžia,
Tai žemelė motinėle glaudžia.

Kaip kiekvieną mažą augmenėlį,
Ugdo želdą žemė žemynėlė.

Pažiūrėk, jau dienos vėl prašvinta —
Uzdainuos mums grėbėjų šimtas.

Tau tik augti, pamažu kuždėti,
Vakarai bus tylūs ir žvaigždėti.

VIZIJA

Senolis krikštasuolėj sėdi
Po paveiklais šventais iš ryto.
Senolis ketino baigt sėdi,
Bet had lietus iškrito.

Kas tai? Baltai apsitaisęs,
Turytum aukščiau pakeltas,
Sėdi dabar su šventaisiais,
Kaip apaštalas — baltas.

Ir ieškau pasąmonėj ryšio —
Kas man akyse sušmėdžiojo.
Senolis šių naktį grįžo
Iš Vilniaus kalvarijų pėstias.

Vėjas liepos šešėlį svaido,
Kai lyja, pirkioj pajuosta.
Paveikliaus dar švysteri veidas,
Trinyčiai ir šventinė juosta.

Akimirka — vizija dinga,
Ji be pradžios ir be galo.
Tai kas gi čia ypatinga?
Aš pats ten sėdu už stalo.

Pirkioj tai tamsiau, tai šviesėja.
Apraukia akis lyg raudas...
Kaip reiks būti, iš čia išėjus,
Kai šių pirkių nugriaus netrukus?

Antanas Miškinis

„O man rašant sudreba pirštai“

Poetui Antanui Miškinui mirus

KAZYS BRADŪNAS

Antraštei pasiskolinau eilutę iš paties Antano Miškinio jaunystės metų poezijos. Kadaiše poetui drebėjo pirštai nepriklausomybės metais Kaune, rašant eilėraščius apie savo netektį — apie gimtąjį kaimą. Šiandien visų mūsų netektis begaliniai didesnė. Esame, galima sakyti, visko netekę: tremtiniai ir išėiviai yra netekę tėvynės, pasilikę Lietuvoje — sunaikintų ir su žeme sulygintų tėviškių, visa tauta — laisvės ir nepriklausomos valstybės. Tačiau ir mes čia, ir jie ten nepraradome šviesesnių laikų vilties. Tą viltį palaiko pačiu stipriausiu pečiu didieji mūsų literatūros klasikai ir šių dienų kūrybingasis lietuviškasis žodis. Nors tėvynėje jis okupacinių įsakų ir privalomų sugestijų yra maitojamas kartais iki neregėto koptumo, tačiau vis tiek prasiveržia pro vėsus nekalus kūrybingomis žarijomis ir jose įpūsta liepsna. Ir tas žodis šiandien yra tartum nesunaikinama pačios tautos gyvybė. Bet kai ji rašančių tenai rankos nu-

svyra ir akys užsimerkia amžinai, kaip, apie juos gyvenant, gali nedrebėti pirštai?

Praėjusių metų gruodžio 16 d. Vilniuje miręs poetas Antanas Miškinis buvo didysis vardas tos mūsų literatūrinės kartos, kuri vienintelė mūsų istorijoje galėjo išaugti, pražydėti ir puikiais vaisiais subręsti laisvoje savo valstybėje. Nuo pat Mažvydo laikų tokią kartą turime tik vieną. Ribojantis čia tik poezija, tai Antano Miškinio, Jono Aisčio, Bernardo Brazdžionio ir kitų bendraamžių karta. Jai nuostabių derlium prinokinus savo kūrybos vaisius, tautą vėl užgriuvo okupacijos, nauji spaudos draudimai, rašytojų prievartavimai, trėmimai, kalinimai, žudymai. Daugelio viso to neišvengė nė Antanas Miškinis.

Bet kiek reišė ši minėtųjų poetų trijulė antrajame nepriklausomybės dešimtmetyje visam mūsų poezijos šoktelėjimui aukštyn į naujas galimybes! Kiek ji reišė ano meto gimnazijų jaunimo supoetinumui, jų poetinio intereso ugdymui! Manajai, vėliau pavadintai žemininkų

kartai Miškinis ir kiti jo amžininkai buvo tvirtieji laiptai, nuo kurių mes galėjom pasi-

šokėti ir į savuosius užmojus. Poezijos kalbinė ir eilėdarinė kultūra Miškinio ir kitų jau buvo puikiai išpūrenta, lengva ja buvo jaunesniems pasinaudoti ir ieškoti naujų, savo kelių.

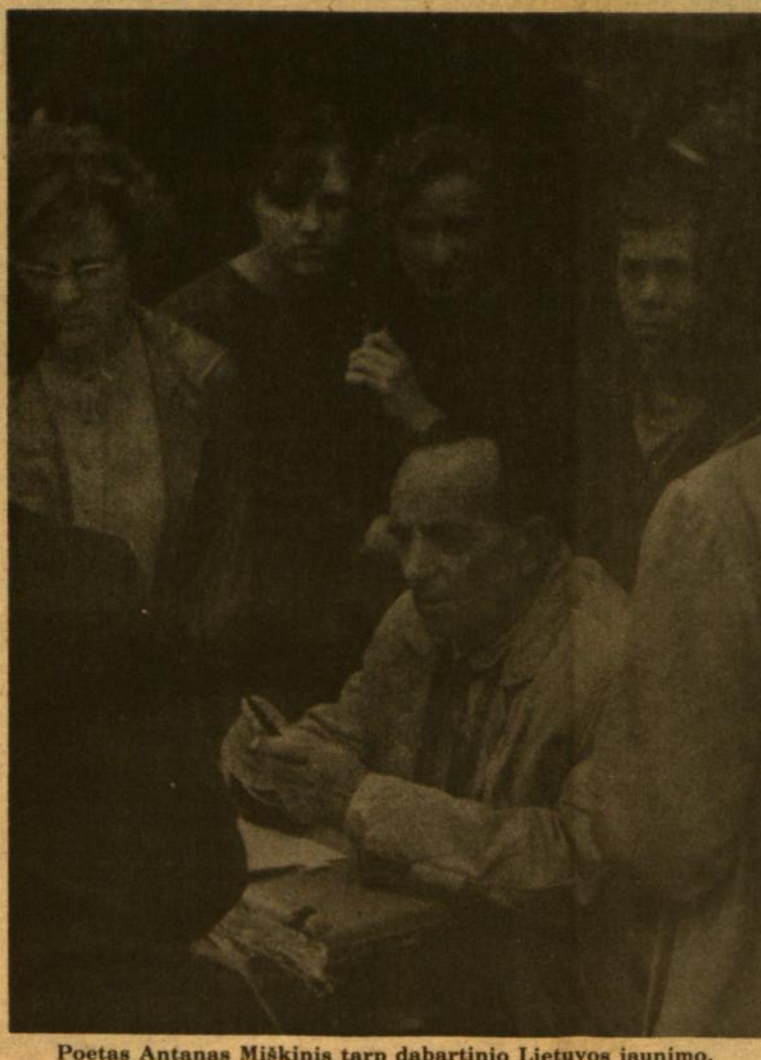
Dar gimnazijose būdami, mes tiesiog dievinome ir Miškinį, ir Aistį (tada dar Joną Kossu - Aleksandravičių), ir Bernardą Brazdžionį, neaplenkdami ir Salomėjos Nėries. Prieš akis man čia tik 1934 - 1937 metų Vilkaviškio gimnazija. Su rašytojais iš Kauno rengiami gimnazijai ir visam miestui literatūros vakarai tapdavo visuotine švente. Jaunimas ta proga būdavom kupini beveik tokio ūpo, kaip šiais laikais pasirodant kokiems nors bytnikams. Atsimenu, kartą Vilkaviškio literatūros vakaran atvyko Antanas Miškinis, Jonas Kossu - Aleksandravičius ir Stepas Zbarskas. Dievulėliau, kiek buvo entuziazmo! Po to visi eilėraščius ėmėm skaityti, imituodami Kossu-Aleksandravičiaus gaudžią intonaciją, arba mandriai pakratydami galvą ir mintinai, kaip Miškinis. Tą vakarą Kossu - Aleksandravičius savo eilėraščius skaitė iš rankraščių. O Miškinis tiesiog pritrėnkė, visą vakarą neišitraukęs nė lapuko, viską žėręs iš atminties ir niekur neužkliuvęs. Tad prie jo

didybės prisidėjo dar ir tai.

Mus tada Miškinio poezijoje žavėjo tas liaudiškojo žodžio, liaudiškos gaidos panaudojimas ir jų kažkoks stebuklingas skiriamas. Lyg ir gimtinės peizažai bei unikalūs žmonių charakteriai lieka nepamirštamai, kaip ir ankstesniojo A. Vienuolio knygoje *Iš mano atsiminimų* (1957). Abidvi tos knygos mūsų literatūroje yra tikri šios rūšies šedevrai.

Laiks nuo laiko Vilniuje dar buvo leidžiami įvairiai perrauguoti visos Miškinio rinktinės poezijos tomeliai. Taip 1970 metais pasirodė dviomis „Poezija“: pirmame tomelyje sudėti eilėraščiai, antrame — poemos; 1975 metais išleistas rinktinės poezijos pluoštas ir ištraukos iš poemų knygutėje *Iš drobių rašto*; 1980 metais vėl panaši visos poezijos rinktinė, pavadinta *Ant Ligajo ežero krašto*. Skaitytojui čia, be abejo, kyla klausimas: o kaip visuose tuose pokario košmaruose, Sibiro tremtyje ir kone prisikėlime iš mirties Miškinis išsilaikė? Išsilaikė kaip žmogus, ir kaip poetas? Turbūt nesuklysim atsakydami, jog išsilaikė neblogiau kaip Putinas, kaip Boruta ir dar vienas kitas. Išsilaikė kiek bejmanomai, mažiausia raudonosios gurguolės duokle.

(Nukelta į 4 psl.)

Poetas Antanas Miškinis tarp dabartinio Lietuvos jaunimo.

Antanui Miškiniui mirus

(Atkelta iš 3 psl.)
 Kokie buvo poetui grįžimo iš Sibiro metai po Stalino mirties 1953, liudija ir tai, kad jis oficialių turėjo būti sutiktas kaip rapsuotasis. Štai 1957 metais su nuotraukomis ir apešais Vilniuje išleista knyga *Tarybų Lietuvos rašytojai*. Leidinys arti 600 psl. Jame pateikta net 63 rašytojai. Tačiau Miškiniui nėra. Jis galia turinčių tada dar nebuvo laikomas rašytoju. I to paties vardo knyga Antanas Miškiniui jau galėjo patekti tik 1977 metais, kada ji buvo naujai parengta dideliu dvitomiu. Šiandien mums vargu ar galima suvokti, ką turėjo pergyventi poetas, atitinkamai koreguodamas ankstesnę savo nepriklausomybės metų kūrybą. Lengva ar sunku buvo jam tai daryti? Ar pats, realybę jausdamas, tai darė, ar buvo paprasčiausiai išprievartautas? Kas dabar atsakys? Bet jaučiant tenykštę tikrovę, vargu ar suklysim sakydami, kad poetas tai darė kiek galima mažiau, ir tikrai mažiausiai savo valia.

O čia turima galvoj štai kokie ir panašūs dalykai. Poemoje „Ant Ligajo ežero kranto“ (išspausdintoje *Keturijų miestų* knygoje 1938 metais), be kita ko eiliuojama ir apie nepriklausomybės kovas, turint minty lietuvių kovas su rusais - bolševikais prie Dauguvos upės 1919 metais. Skaitome tokį posmą: *Per vasarą visą tą kartą / Tai siautė pakrantėm lietuvių. / Divonai šrapnelių suarta — / Seniai tokia nuotaika buvo.*

Dabartinios Miškiniui leidinių tas posmas skamba šitaip: *Per vasarą visą tą kartą / Ir šaudė, ir siautė lietuvių. / Paliko jų dirvos neartos — / Seniai tokia nuotaika buvo.*

Taigi rusai - bolševikai 1919 metais nebuvo Lietuvos užpuolė, o jeigu ten aidėjo šūviai, tai tik patys lietuviai tarp savęs šaudėsi, reiškia buvo tik jų pačių reikalas, tik jų pilietinis karas.

Anksčiau toj pačioj poemoj Miškinius rašė:

Tą dieną keistokai atrodė — / Vanduo Dauguvoje pasruvęs. / Sekminės. Žydėjo ir sodai, / O Barkus prie aphaso griuvo.

Dabargi skaitome: *Tą dieną pasiurpęs atrodė / Vanduo, lyg pakilęs, pasruvęs. / Patsai pražydejęs sodų, / O Barkus prie aphaso griuvo.*

Posme jau dingus Dauguva ir Sekminės. Dauguva netinka, nes ji rodo, jog čia ne pilietinis karas, bet kova prieš rusus - bolševikus, lietuviams iš rusiškiosios okupacijos vaduojant net ir šią Latvijos dalį. Sekminės čia išnyko turbūt dėl religinės šventės baimės.

Šiaip jau poetas Antanas Miškinius buvo, kaip rytų aukštaitis, didelis optimistas, net ir liūdnomis valandomis neprarandęs vilties. O šiandien viltingas lietuvių eilėraščių okupantui ir jo statytiniams yra rakštis akyje. Todėl Lietuvoje dabar leidžiamuos pakartotinius Miškiniui rašuos tų ankstesnių labiausiai viltingų eilėraščių visai ir nerandame. Taigi neturėkite jokio išsigelbėjimo ir jokios šviesesnios gyvenimo vilties — jų nėra ir nebus. O šitaip įtaujant, naujose laidose nerandame patriotine prasme optimistiškos „Keturių miestų“ Prakalbos. „Keturių miestų“ vardo knygoje buvo viena poema, pavadinta tuo pačiu vardu. Ten poeto apdainuojami keturi Lietuvos miestai: Vilnius, Kaunas, Klaipėda ir ketvirtasis, lyg ir visos tautos šviesios ateities simbolis, Naujapilis. Dabar Vilnius, Kaunas ir Klaipėda palikti, o Naujapilio nebėra. Nors, lyg liudijant

cenzūros ranką, dabar visai nelogiškas „Keturių miestų“ pavadinimas yra paliktas. Kad mūsų skaitytojai akivaizdžiai susipažintų su tais dabar ten slepiamais tekstais, ir Prakalbą ir Naujapilį spausdiname šiandien čia mūsų puslapiuose.

Normalioje ir okupacijų neprievartaujamoje literatūros raidoje Antanas Miškinius tikrai nei Naujapilio, nei Prakalbos, nei kitų jokiū būdu nebūtų išsižadėjęs, nebūtų nei paskirų posmų žalojimo menine ir istorine prasme pakentęs. Todėl dabar gali atrodyti, jog trapiam ir elegantiškam poezijos žodžiui beveik neįmanoma atsispirti viską traiskančiom okupacinės ir marksistinės cenzūros žiaunom. Bet ir tokios žiaunos gali kartą imti ir išsirakinti. O tikroji poezija kaip buvo, taip ir bus. „Operuojami“ ten šiandien ir Antanas Baranuskas, ir Vincas Pietaris, ir Balys Sruoga, Maironis ir kiti. Bet sveikai lietuvių literatūrai tos politinių literatūros šundaktarių daromos operacijos vargu ar sukelia skausmą, greičiau vien juoką. Tačiau jau mirties patalė gulinciam Antanui Miškiniui vis tiek turėjo būti skaudu, kai V. Arėška savo knygoje „Lietuvių tarybinė lyrika“ 1983 metais poeta begėdiškai menkino. Lengviau bent tiek, kad Viktorija Daujotytė „Literatūroje ir mene“ (84.III.17) išdrįso Arėškai viešai oponuoti: „Ji (Miškiniui) pastarųjų metų lyrika. k.brd.) nėra stipriausia šio poeto kūrybos dalis, bet puslapis, jam teskirtas, lyg ir sulygina šį klasiką su visai menkai kūryboje tepasireiškusiais, palieka jį be tradicijų“. Iš tikrųjų Antano Miškiniui eilėraščių, kurių daugelis šiandien jau skamba kaip laisvės dešimtmečių klasika, jokios žirkles iš mūsų literatūros neiškirps. Argi kada nors galima pamiršti tokius posmus?

Graziau už vasarą rėdysiuos: / Ku kūl — už parugių placių. / Parneši tu po mano langu / Sidabro žagrę ant pečių / („Žaliojo ilgesio žodžiai“)

Ar ateina mintys, kaip mes / augom kaime, / Kaip Sekminių naktį sodai / ima balti? / Mes tada svajojom — argi šitą / laimę, / Argi šitą laimę rudeniniam / palte?... / („Laimė rudeniniam palte“)

Tave papuošt žadėjom / Kaip savo tikrą seserį. / Esi pačioj jaunystėj / Ir pačiame pavasary. / („Lietuvai“)

Ant upės krašto pastatėm pilį. / Bet pilys ėmė pakalnėn griūti. / Tai mes tau kalnus tada supylėm, / Šalie iš kryžių, šalie iš rūtų.

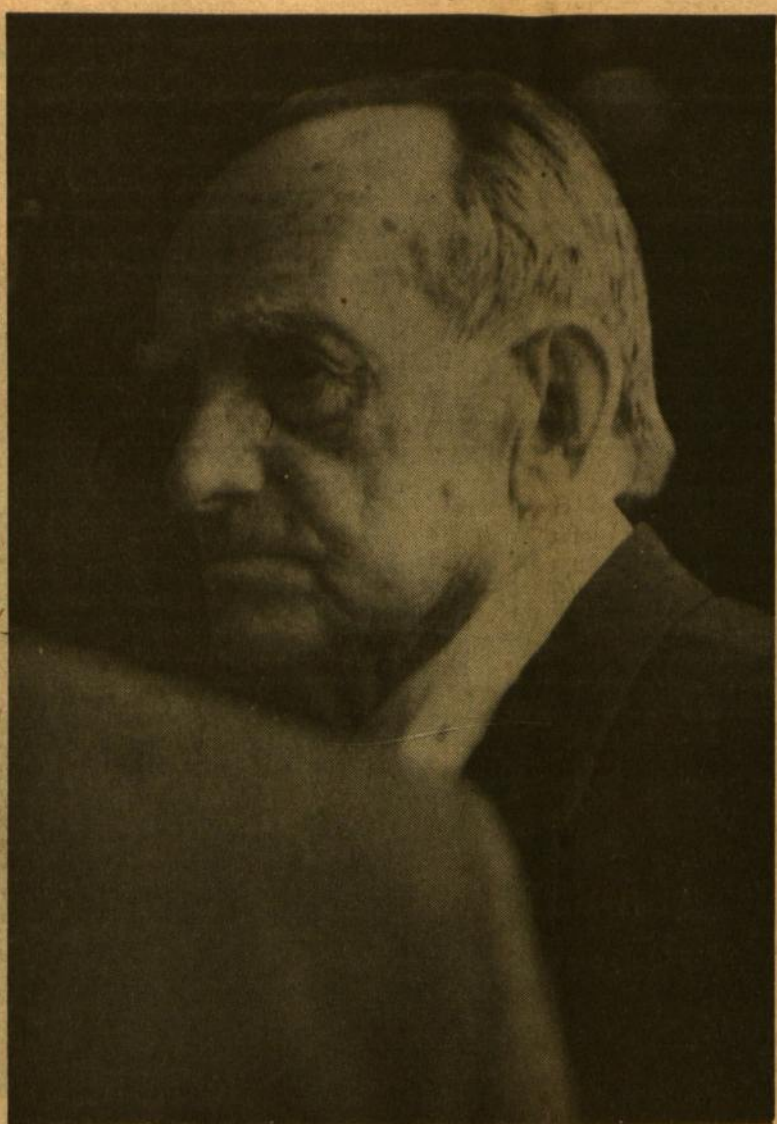
Ar ateina mintys, kaip mes / augom kaime, / Kaip Sekminių naktį sodai / ima balti? / Mes tada svajojom — argi šitą / laimę, / Argi šitą laimę rudeniniam / palte?... / („Laimė rudeniniam palte“)

Tave papuošt žadėjom / Kaip savo tikrą seserį. / Esi pačioj jaunystėj / Ir pačiame pavasary. / („Lietuvai“)

Ant upės krašto pastatėm pilį. / Bet pilys ėmė pakalnėn griūti. / Tai mes tau kalnus tada supylėm, / Šalie iš kryžių, šalie iš rūtų.

Aldona Veselkienė aiškina žiūrovams dail. J. Daugvilos verpstę. Kairėje Dainos Kojelytės austas

Poetas Antanas Miškinius pastaraisiais savo gyvenimo metais. Nuotrauka O. Pajedaitės

Tremtiniai buvom ir emigrantai, / Tave iš tolo dainoj svajojom. / Todėl ir žinom, gerai suprantam, / Kodėl parpuolam po tavo kojom. / („Lietuva“)

O kokia buvo ta šiandieninė, poeto gyvenimo pabaigos Antano Miškiniui lyrika? Ar nebuvo poetas visų tų politinių varžtų visiškai palaužtas? Ar tai, ką jis rašė, dar vis buvo sodrus posmai grynai literatūrine prasme? Ar netruko poetui jam taip būdingo optimistinio požiūrio ir viltingo žvilgsnio į save ir į visą, nors kartais ir šešėliuotą, būtį? Suprantama, negalima ir norėti, kad visa, ką tik poetas kada nors parašo, jau vis būtų naujas ir aukščiausias šedevras. Bet ir pastaraisiais metais Antanas Miškinius yra sukūręs nemažai eilėraščių, kurie gali lygiuotis su pačiais puikiais jau

atskleidami tautinius raštus ir spalvas. A. Veselkienė atstovavo aukštaitių, dzūkų, kapsų, zanavykų ir Vilniaus krašto drabužiams. Tikrai pasigėrėtinas raštų ir spalvų derinys. Tautodailės įmai mokėsi Salzburge, Montrealyje, Tamošaitių studijoje. „Nors ji audžia nuostabaus grožio audinius, audimas nėra jos vienintelė kūrybos išraiška. Ji yra sukūrusi daug gobelenų, simboliškai atstovaujančių lietuviškai kultūrai“, taip apie ją rašo *The Needlework Times* žurnalas 1983 m. lapkričio

atskleidami tautinius raštus ir spalvas. A. Veselkienė atstovavo aukštaitių, dzūkų, kapsų, zanavykų ir Vilniaus krašto drabužiams. Tikrai pasigėrėtinas raštų ir spalvų derinys. Tautodailės įmai mokėsi Salzburge, Montrealyje, Tamošaitių studijoje. „Nors ji audžia nuostabaus grožio audinius, audimas nėra jos vienintelė kūrybos išraiška. Ji yra sukūrusi daug gobelenų, simboliškai atstovaujančių lietuviškai kultūrai“, taip apie ją rašo *The Needlework Times* žurnalas 1983 m. lapkričio

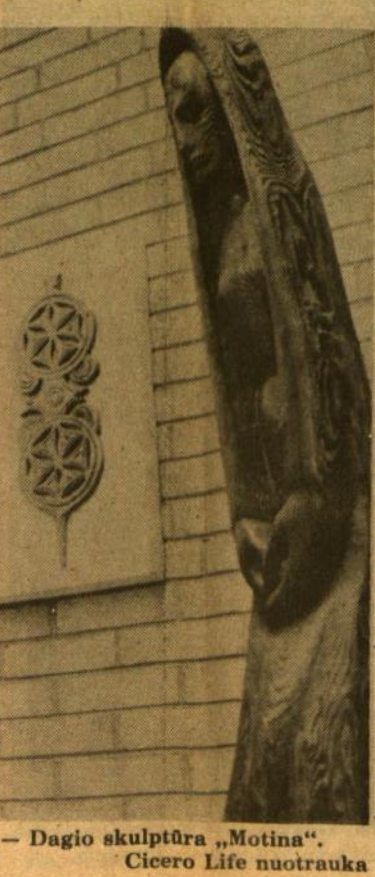
Lietuvių tautodailės instituto paroda

Kartais įsizižiebta kultūrinė kibirkštis, kur nesitiki, jei yra kas ją įskelia. Šį kartą tokia kibirkštis žybtelėjo Cicero viešosios bibliotekos trumpoj, bet turtingoj lietuvių tautodailės parodoj. Joje dalyvavo Lietuvių tautodailės instituto Chicago skyrius, vadovaujamas Aldonos Veselkienės.

Nežiūrint dalyvių skirtingo amžiaus ir patyrimo bei kūrybingumo, paroda sudarė vientisą įspūdį. Tautiniai drabužiai, daugiausia prijuostės, buvo skoningai išdėstyti drobe apraustuose rėmuose, puikiai

atskleidami tautinius raštus ir spalvas. A. Veselkienė atstovavo aukštaitių, dzūkų, kapsų, zanavykų ir Vilniaus krašto drabužiams. Tikrai pasigėrėtinas raštų ir spalvų derinys. Tautodailės įmai mokėsi Salzburge, Montrealyje, Tamošaitių studijoje. „Nors ji audžia nuostabaus grožio audinius, audimas nėra jos vienintelė kūrybos išraiška. Ji yra sukūrusi daug gobelenų, simboliškai atstovaujančių lietuviškai kultūrai“, taip apie ją rašo *The Needlework Times* žurnalas 1983 m. lapkričio

atskleidami tautinius raštus ir spalvas. A. Veselkienė atstovavo aukštaitių, dzūkų, kapsų, zanavykų ir Vilniaus krašto drabužiams. Tikrai pasigėrėtinas raštų ir spalvų derinys. Tautodailės įmai mokėsi Salzburge, Montrealyje, Tamošaitių studijoje. „Nors ji audžia nuostabaus grožio audinius, audimas nėra jos vienintelė kūrybos išraiška. Ji yra sukūrusi daug gobelenų, simboliškai atstovaujančių lietuviškai kultūrai“, taip apie ją rašo *The Needlework Times* žurnalas 1983 m. lapkričio

Aldona Veselkienė aiškina žiūrovams dail. J. Daugvilos verpstę. Kairėje Dainos Kojelytės austas

Chicagos teatruose

Gilberto-Sullivan serija

Dearborn teatras Chicagoje (720 S. Dearborn) sėkmingai tęsia visų Gilberto - Sullivan operėčių seriją. Dabar pastatytoji vienuolika: „The Yeomen of the Guard“ (Dvaro rūmų sargybiniai). Scenos iš šešiolikto šimtmečio, prie Londono kalėjimų bokštų. Dvaro rūmų sargybinio seržanto Meryll dukte pamilsta įkalintą pulk. Fairfax, kuris uždarytas dėl jo tariamų ryšių su velniu. Pulk. Fairfax atskleidžia, kad jį nori nužudyti pusbrolis, kuris siekia paveldėti jo turtus. Sudaromas planas kalinį gėlbėti — slapta apvedinti, tada jis liks gyvas. Pavogus iš sargybinio raktus, tai padaroma. Kalinys pabėga. Lieka gyvas. Išryškėja, kas ką myli, ir viskas baigiasi laimingai.

Operetės muzika klasikiniai skambi ir orkestro melodijomis, ir duetais, trio bei vyrų ir moterų, o taipgi mišriu choru. Vaidyba slenka sklandžiai, nors ne visų lygiu pajėgumu, David Cottingham (Fairfax) pasižymi stipriu balsu, taipgi ir jį mylinčios Phoebe vaidmeny Susan McQueen. Stipri ir jos varžovė, operose dainavusi Cynthia Vaughn (Elsie vaidmeny). Aktorius Kingsley Day pats yra kompozitorius. Seržanto Meryll vaidmeny — Earl Halbe, teatro meno studijas išėjęs Eastern Illinois universitete. Daniel Hurtado teatro meną studijavęs Michigan ir Northwestern universitetuose.

Sios operetės paskutinis pastatymas — kovo 31 d. Dar bus trys Sullivan operetės: „The Gondoliers“, „Utopia Limited“ ir „The Grand Duke“. Serija baigsis birželio 3 d.

Ibseno „Nora“

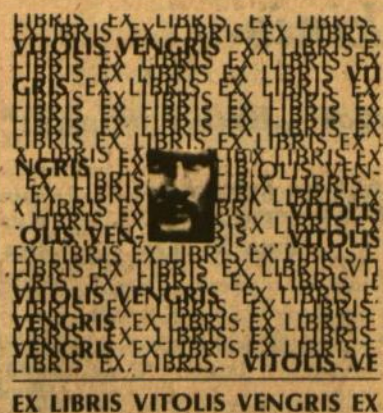
Tarptautinio garso Norvegijos dramaturgą Henriką Ibseną pažįstame iš literatūros istorijos ir iš penketo jo dramų, statytų nepriklausomos Lietuvos valstybiniam dramos teatre. Šiuo metu Passage teatre (1225 W. Belmont, Chicagoje) statoma jo tragiškos įtampos drama „A Doll's House“. Lietuviškai ją yra išvertęs A. Janulaitis, pavadindamas pagal pagrindinę veikėją „Nora“. Taip ji daugiausia ir buvo žinoma lietuviuose. Daugelis Ibseno veikalų kontroversiniai, bet gilūs ir intriguojantieji, greit nesenan-

gruodžio numeryje. A. Veselkienė yra dalyvavusi daugelyje tautodailės parodų, kaip International Art Fair New York 1949 m., Milwaukee International Fair 1975 m., Pasaulio lietuvių dienų metu Chicagoje 1983 m. ir kitur. Šiuo metu vadovauja tautodailės studijai Chicagoje seselių kazimieriečių centre, kur ji pati ir dėsto tautodailės-audimo pamokas. Pažymėtinas taip pat Ados Dragūnaitienės tautinis kostiumas. Audimo meno ji mokėsi Freiburge ir ilgus metus audė Chicagoje. Tarp kitko, vienas jos austų tautinių kostiumų buvo dovanotas prezidento Fordo žmonai.

Su meginiais pasirodė Stasė Tallat-Kelpšienė, jau Lietuvoje dėscius tautodailės meną Dotnuvos Žemės ūkio akademijoje ir vėliau įvairiuose mezgimo kursuose už Lietuvos ribų. Čia ji parodė tautiniais raštais išmargintas pirštines.

Parodą papildė dail. Jurgio Daugvilos verpstės, išdrožtos pagal originalius muziejinius rinkinius, skoningai išbaigtos amerikiečių vadinamu „antiqing“ dažymo būdu. Kitomis progomis Daugvila plačiau pasirodydavo ne tik su verpstėmis, bet ir su tautiniais raštais išpuoštomis skryniomis, kopytelėmis ir kryžiais. Taip pat ten buvo išstatyta žinomo skulptoriaus Jokūbo Dagio medžio skulptūra „Motina“.

Parodos metu rodomas filmas apie dailininką Antano ir Anasztazijos Tamošaitių kūrybinę veiklą Kanadoje dar labiau išryškino parodos etninį charakterį. Filmas kultūrinis - reklaminius, rodąs tautinių drabužių ir juostų audimo techniką, liaudies pasakų motyvais austus kilimus ir go-

Dail. H. Vepštienės ekalibris

Dail. V. O. Virkau ekalibris

tys. Šioje dramoje pabrėžiama moters ryžas būti lygiateise, ne vien vyro šešėliu. Dramos pabaiga — Noros išėjimas iš namų, paliekant vaikus ir vyrą — tiek nesiderinantis su visuomenės norais ir viltimis, kad vokiečių teatras net pridėjo ketvirtą veiksmą, kur dramos pabaiga kitokia, o ir pats Ibsenas buvo priverstas pabaigą pakeisti.

Chicagoje ši drama statoma savo pirmine forma. Režisierius Scott Guy yra baigęs Kalifornijos universitetą Los Angeles mieste. Jis inėš nemažai vaidybinio išradinumo. Tobulinesis ir Northwestern universitete. Pagrindiniame Noros vaidmeny — Margaret Scott stengėsi nuosirdžiai įsijausti į savo personažą. Buvo įžaisminga energingos žmonos vaidmeny, tačiau dramai pasukus į tragiškąją pusę, gal kiek kliudė jos jaunatviškumas.

J. Pr.

Garbės medaliai Vepštienei ir Virkau tarptautinėje ekalibrių bienalėje

Henrietos Vepštienės ir Vytauto O. Virkau ekalibrių paroda vyks Beverly Art Center, 2153 W. 111th Street, Chicago, Illinois, nuo 1984 m. balandžio mėn. 2 iki 30 dienos. Parodą remia Illinois Arts Council. Ji bus atidaryta penktadienį, balandžio 6 d., 7-900 v.v.

Dailininkai Vepštienė ir Virkau abu buvo apdovanoti garbės medaliu Desimtos jubiliejinės tarptautinės ekalibrių bienalės, kurios paroda įvyks šių metų birželio mėnesį Malborge, Lenkijoje. Henrieta Vepštienė ir Vytautas O. Virkau yra pirmieji amerikiečių ekalibrantai, susilaukę tokio svaraus pažymėjimo šiame prestižiniame tarptautiniame renginyje. Ekalibrių bienalės darbus atrenka reikli juri komisija, o apdovanojami būna tik keli. Praėjusios bienalės garbės medaliai buvo suteikti keliems lietuvių gyventantiems dailininkams, tačiau išėivijos dailininkams čia yra pirmieji tokie laimėjimai. Mums smagu, kad šį kartą apdovanoti buvo lietuviai čikagiečiai — tad jų darbų paroda Chicagoje bus gera proga susipažinti su jų miniaturomis.

Laima Gečaitė, dėvinti A. Tamošaitienės austais tautiniais drabužiais, drauge su A. Veselkiene. Cicero Life nuotrauka

belenus, mūsų tautinius šokius ir dainas. Jis Vytauto Petrulio filmuotas Kanadoje, režisuotas Ramūnos MacDonald ir vadinas „Spirits of an Amber Past“. Čia reikia prisiminti, kad Tamošaitiai yra tautodailės pirmūnai išėivijoje, 1977 m. įkūrė Lietuvių tautodailės institutą, parašė nemažai knygų čia ir Lietuvoje.

Reikia džiaugtis visomis instituto narėmis, prisidėjusioms savo kūryba prie šios trumpos parodos, jų darbštumu (audimui reikia nemažos kantrybės) ir lietuviškos tautodailės puoseilėjimu. Be anksčiau sumintų dalyvių parodą praturtino Birutė Arčišauskienė, Violeta Atkinson-Smieliauskaitė, Daiva Gogola-Karužaitė, Lydija Liepinaitienė,

A. Markelė